

החשבר הכלכלי באירופה / פרופ' שלמה מיטל

(צילום: Gettyimages ישראל)

אירופה והעולם כולו

מרקל. גרמניה מובילה לאישיקט חברתי, הנובע מהנוקשות שלה, אשר מערער את יציבות

גרמניה מטביעה את הכלכלה העולמית

יספוג הפסדים, גם אם ישראל תתעקש על התחזיות שקבעה.

תג המחיר

ואם נחזור לגרמניה, במאה ה-16 כתב הכומר והמשורר, ג'ון דאן: "אל תשאל עבור מי מצלצל פעמון (הלווייה), שכן הוא מצלצל עבורך". מנהיגי גרמניה אינם מבינים שפעמוני ההיסטוריה מצלצלים גם עבורם. הם אינם לומדים דבר מההיסטוריה האומללה שלהם עצמם – כאשר הרעיבו את גרמניה ויצרו את מלחמת העולם השנייה. לכל מפגש צמרת, שגרמניה מובילה, יש תג מחיר עבור הצלת מדינות גוש האירו. מדינות כמו יוון, איטליה, ספרד ופורטוגל דורשות תג מחיר, והמחיר הזה בכל מפגש רק עולה, בעיקר אחרי כישלונות מפגשי הצמרת למיניהם. עולה השאלה – האם תג המחיר לפתרון משבר האירו הרקיע שחקים, לרמה כזו שלא ניתן לשלמה כבר? האם העולם מעבר לגוש האירו הוא זה שישלם בסופו של דבר את מחיר הרשלנות הגרמנית? אחריות כבדה רובצת על גרמניה. נכון להיום היא מטביעה את הכלכלה העולמית, בסירובה לגייס סכום כסף שירתיע את ספסרי האג"ח. הצרה של ישראל היא, שהיא חלק מהכלכלה העולמית הזו. ישראל שטה בספינה הענקית הזו שגרמניה מטביעה, ויש לה סיבה מספיק טובה לכעוס. ●

הכותב הוא עמית מחקר בכיר במוסד שמואל נאמן, הטכניון

הפרדוקס בכל המשבר ההזוי הזה, הוא שגרמניה יורה לעצמה ברגל, בסירובה לגייס כסף שירתיע את ספסרי האג"ח, שכן הכאוס פוגע גם בכלכלתה וגם באחרים. והצרה הגדולה יותר היא, שישראל שטה בספינה הענקית הזו שגרמניה מטביעה

ישראל ייצאה 12.3 מיליארד דולר לאיחוד האירופי, כשליש מסך היצוא הכולל. כאשר אירופה נחלשת, בלתי-נמנע שהיצוא הישראלי לאירופה יקטן. בנק ישראל כבר הוריד את תחזיות הצמיחה לשנת 2012. משרד האוצר מתעקש על תחזית של 4% צמיחה, כאילו לא קרה דבר, אבל אין ספק שתחזית זו מוטלת בספק. אמנם, כאשר חלק מסוים מהכלכלה העולמית נחלש, ניתן להפנות יצוא לכלכלות חזקות יותר, אך כאשר הכלכלה העולמית בכללותה נחלשת, אין ליצואן לאן לברוח – והוא

שלה, אשר מערער את יציבות אירופה והעולם כולו – ממש כפי שהיה בעבר, לאחר מלחמת העולם הראשונה.

האוויר הדליל ב"צמרת"

17 המדינות בגוש האירו, המונות כ-311 מיליון נפש, ומייצרות 15% מכלל התמ"ג העולמי, ו-21% מכלל היצוא העולמי (כ-4% מאוכלוסיית העולם); מטלטלות את כלכלת העולם כולו, שכן האטה בגוש האירו משמעה – האטה בכלכלה העולמית, גם באסיה. לפני כשבועיים נפגשו מנהיגי אירופה בפעם הסכימו על צעדים למניעת גירעונות תקציביים בעתיד, וגם פה לא היה היגיון רציונלי למסקנות. דומה הדבר לאדם המטלפן לכיבוי אש, להזמין מטפה לכיבוי שריפות לעוד חודש, בעוד שהמטבח שלו עולה באש בהווה. כאמור, פגישת צמרת זו היא השמינית בזמן האחרון, והיא כנראה לא האחרונה. נדמה שהאוויר הדליל ב"צמרת" מונע חשיבה צלולה, ותשובות ממשיות למשבר לא יוצאות מכל אותן פגישות. הפרדוקס בכל המשבר ההזוי הזה, הוא שגרמניה – שמנהלת אותו – יורה לעצמה ברגל, שכן הכאוס באירו פוגע גם בכלכלתה. ובסופו של יום, היא גם פוגעת באחרים. והצרה הגדולה יותר היא, שלא רק גרמניה תשלם על חוסר התבונה. גם ישראל תשלם. בעשרת החודשים הראשונים של 2011,

ההיסטוריה אכן חוזרת על עצמה – גם לאלה הזוכרים אותה – והיא גובה מחיר כבד. ב-28 במאי 1919 נחתמה ברית ורסאי. ברית זו כפתה את האחריות למלחמת העולם הראשונה על גרמניה, וחייבה אותה לשלם פיצויים בסך 442 מיליארד דולר (במחירי 2011), סכום שגרמניה ההרוסה לא יכולה הייתה לשלם לעולם. התוצאה – כפי שהכלכלן הבריטי ג'ון מיינרד קינס הזה בספרו, "ההשלכות הכלכליות של ה'שלום'" – הייתה, היפר-אינפלציה בגרמניה. וכתוצאה מכך, הגרמנים הדפיסו מארקים, כדי לשלם את הפיצויים, נהרסה להם הכלכלה, הנאצים עלו לשלטון, וגרועה מכל הייתה התפרצותה של מלחמת העולם השנייה. למעשה, העולם שילם מחיר כבד מאוד עבור הטעויות שעשו הצרפתים והבריטים בשנת 1919, ובסופו של דבר – כל העולם הפסיד מחוסר התבונה שהתגלתה בברית ורסאי. היום המצב אחר. הגלגל התהפך. גרמניה נחשבת דומיננטית והיא זו שקובעת. היא כופה "פיצויים", או קנסות כבדים, על מדינות בזבזניות בדרום אירופה, שצברו חובות כבדים מדי (הגרמנים מכנים אותן בולזול, "Club Med") כמו יוון, והיא משתמשת במונחים של צדק, בדומה למה שעשו לה ב-1919, כשדרשו שתשלם עבור המלחמה העקובה מדם, בשנים 1914-1918. אם חושבים על זה לעומק, גרמניה מובילה לאישיקט חברתי, הנובע מהנוקשות